

Civic Religion of Thai Muslim Cyber Space Society: A Discourse on Islam and Democracy

Patchrathanyarasm Salamat,
Ph.D. (Integrated Sciences) Independent Academic,
Peace Information Center, Thammasat University
E-mail: thanyarasm@yahoo.com

Abstract

In the wake of digital world, cyberspace is one main popular channel in dispersing ideology, identity and social interaction. This information technology is quite popular among the educated and Muslim scholars in Thailand who make use of the cyber world in producing their own space in contributing and propagating mutual understanding both with insiders and outsiders. The research questions of this article are thus limited only to how Thai Muslims use cyberspace in creating mutual understanding to narrow down differences and how they live their lives as “Muslim” in Thai political society context. The study analyzes contents and comments on different websites and Muslim web boards during November 2008-April 2009 related to their discourses on Islam and Democracy, in posing and deposing leaders, and how to show their love and respect to the King. The result shows that some Thai Muslims make use of cyberspace in articulating a more accurate information and

knowledge on Islam via writing blogged articles and responding to queries in web forums aiming at both reducing bias and misunderstanding and exposing standpoint on “Muslim” citizenship in “Thailand”

Keywords: Democracy, Islam, Muslim, Shura,
Thai citizens

ธรรมวิทยาแห่งพลเมืองมุสลิมไทยในโลก ไซเบอร์: วาทกรรมว่าด้วยระบอบอิสลามกับ ประชาธิปไตย

พัชรธัญรัตน์ สะละหมัด

ปร.ด. (สาขาวิชาสหวิทยาการ) นักวิชาการ,
ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail: thanyarasm@yahoo.com

บทคัดย่อ

ในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ไซเบอร์คือช่องทางหนึ่งที่สำคัญและแพร่หลายในการใช้เผยแพร่แนวคิด ตัวตน อัตลักษณ์หรือการมีปฏิสังสรรค์ของคนในสังคม ผู้รู้และปัญญาชนมุสลิมในประเทศไทยก็ใช้สื่อไซเบอร์เพื่อมีส่วนร่วม หรือสร้างพื้นที่เฉพาะของตนเองขึ้นมารังสรรค์ผลงานและสร้างความเข้าใจ ทั้งภายในและภายนอกสังคม บทความฉบับนี้ กำหนดโจทย์วิจัยที่การใช้สื่อไซเบอร์ในสังคมของพลเมืองมุสลิมไทย ต่อประเด็นความต่างในความเป็นไทย ว่ามุสลิมไทยใช้สื่อไซเบอร์ในการสร้างความเข้าใจระหว่างกันเพื่อลดความต่างที่มีอย่างไร และจะดำรงตนเยี่ยงมุสลิมอย่างไรในบริบทสังคม(การเมือง) ไทยที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้โดยแยกศึกษาทัศนะความคิดเห็นที่แสดงบนหน้าเว็บไซต์และเว็บบอร์ด(มุสลิม)ต่างๆ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2551-เมษายน 2552 ออกเป็น 3 กรณี คือ กรณีแนวคิดเรื่องระบอบอิสลามกับประชาธิปไตย กรณีการแต่งตั้งและถอดถอนผู้นำ และ

59

ปีที่ 19
ฉบับที่ 2
เม.ย.
-
มิ.ย.
2556

กรณีการแสดงความเคารพสักการะองค์พระมหากษัตริย์ ผลการศึกษาพบว่า มุสลิมไทยส่วนหนึ่งใช้สื่อไซเบอร์ในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอิสลาม โดยผ่านข้อเขียนบนเว็บบล็อกและการเข้าไปตอบคำถามข้อข้องใจในเว็บบอร์ดต่างๆ ทั้งเพื่อลดอคติและความเข้าใจผิดของสังคมส่วนใหญ่ และแสดงจุดยืนในความเป็นพลเมือง“มุสลิม” ของ “ไทย”

คำสำคัญ: การ “ซุรอ”, ประชาธิปไตย, พลเมืองไทย, มุสลิมไทย, อิสลาม

ความน่า

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็น “เมืองพุทธ” เพราะประชากรส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีหลักศรัทธาและปฏิบัติแตกต่างจากอิสลามอย่างมีนัยสำคัญ แต่โดยเนื้อแท้แห่งความหลากหลายและความเป็นพหุสังคม ซึ่งถือเป็นรากฐานดั้งเดิมของ “สังคมไทย” ช่วงเวลาส่วนใหญ่ในประวัติศาสตร์ “มุสลิมไทย” จึงมีอิสระในการปฏิบัติศาสนกิจและดำรงตนเป็น “มุสลิม” ได้โดยที่ไม่มี “ความต่าง” เป็นอุปสรรค จวบจนเมื่อ “ความศิวิไลซ์ และทันสมัย” ควบคู่กับ “เสรีนิยม ประชาธิปไตย” มาเยือน มุสลิมทั้งในไทยและประเทศอื่นๆทั่วโลก ก็ถูก “ความต่าง” กระทบ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

นับแต่ความรุนแรงระลอกใหม่ที่คุกรุ่นเมื่อต้นปี 2547 เป็นต้นมา สถานการณ์ 3 จังหวัดภาคใต้ยังไม่คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ยังมีเหตุร้ายเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนในท้องถิ่นอยู่เป็นระยะ แม้ว่าทางภาครัฐจะทุ่มเทสรรพกำลัง และให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเป็นลำดับต้นๆ ก็ตาม ทั้งนี้ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง ที่คู่เป็นเชื้อแห่งความขัดแย้งระหว่างมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐไทย คือความเข้าใจที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน ซึ่ง “สังคมไทย” ส่วนหนึ่งมีต่ออิสลามและมุสลิม โดยมองว่า “อิสลาม” ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันคือการหยุดนิ่งอยู่กับที่ เป็นวัฒนธรรมที่แข็งตายตัว ไม่ยืดหยุ่น ไม่เคยขยับเขยื้อนปรับตัวเองตอบโต้กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก ไม่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ ต่อด้านประชาธิปไตย กดขี่และไม่ให้เกียรติผู้หญิง เป็นอาทิ ด้วยเหตุนี้ทัศนคติที่มีต่อมุสลิมจึงมีลักษณะค่อนข้างเหมารวม ว่าเป็นกลุ่มก้อนเดียวเหมือนกันหมด ล้าหลัง หัวโบราณ เชื่อถืออะไรงมงาย ไร้ทั้งสติ ปัญญาและเหตุผล จนหลงและนำไปสู่พฤติกรรมก่อความรุนแรงต่อผู้อื่นได้โดยง่าย โฉดชั่วเลวร้ายไม่มีเมตตาธรรมในจิตใจ ฆ่าคนได้เพียงแค่มีความเห็นต่าง ออกตัญญูต่อแผ่นดินที่มาจากอัยยิ๊งพั้งอยู่ที่ไหนก็มีแต่ก่อเรื่องสร้างปัญหา ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้ากับใครไม่ได้ เห็นแก่ตัว เอาแต่พวกพ้องตัวเอง ไม่รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ฯลฯ และหากสายตาที่มองมุสลิมจะมีความ “เห็นใจ” อยู่บ้าง ก็จะเป็นว่า คนที่นับถืออิสลาม

นั่นคือ “ชนโง่เขลาผู้นำสงสาร”¹

ในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ไซเบอร์คือช่องทางหนึ่งที่สำคัญและแพร่หลายในการใช้เผยแพร่แนวคิด ตัวตน อัตลักษณ์ หรือการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม จากกระแสการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นสื่อขององค์กรหรือเพื่อการค้าเช่นในยุคแรก ปัจจุบันวงการไซเบอร์ทั่วโลกได้ปรับปรุงโฉมใหม่ให้กลายเป็นสื่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของ “ชุมชน” ได้ โดยไม่ต้องมีพื้นฐานด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ขั้นสูงแต่อย่างใด

เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากระบบทุนนิยมสารสนเทศนี้ ด้านหนึ่งคือการเปิดกว้างขึ้นของพื้นที่หรือเวทีสาธารณะ สำหรับชนชั้นกลางและผู้มีการศึกษาส่วนหนึ่งในสังคม แต่อีกด้านคือช่องทางที่เปิดโอกาสให้มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการครอบงำความคิด ทุน และการจัดการตลอดจนการสร้างหรือทำลายโอกาสทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ

สำหรับมุสลิมในประเทศไทย ที่ต้องอยู่ท่ามกลางความต่างและหลากหลาย ทั้งในแวดวงมุสลิมและในสังคมไทย การใช้สื่อไซเบอร์เพื่อมีส่วนร่วมหรือสร้างพื้นที่เฉพาะของตนเองขึ้นมา ในการสร้างสรรค์ผลงานและความเข้าใจ ทั้งกับภายในและภายนอก ก็กำลังแพร่หลาย มี “เว็บไซต์” มุสลิม หลากรูปแบบและสาขา ตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่ม ชุมชน ชุมชน จังหวัด ไปจนถึงองค์กรระดับประเทศ มี “บล็อก” มุสลิมหลายร้อยแห่ง ทั้งในชุมชนบล็อกของเว็บมุสลิมเช่น islaminside และชุมชนบล็อกทั่วไป เช่น Bloggang, Oknation, Space, Blogspot, และ Wordpress เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากความแตกต่างมีอยู่ในสังคมทุกระดับและภาคส่วน ความต่างจึงไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาคือวิธีการรับมือและจัดการประสานความต่างให้ลงตัว เพราะความต่างจะมีปัญหาเมื่อไม่รู้จักและเข้าใจความต่าง

¹ทัศนคติเชิงลบเหล่านี้ ประมวลมาจากการแสดงความคิดเห็นบนหน้าเว็บบอร์ดหรือกระดานข่าวต่างๆ เช่น สี่แดง พันทิพ และฟ้าเดียวกัน ในช่วงของการทำวิจัย

กรอบคำถามของบทความฉบับนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง *ธรรมวิทยาแห่งพลเมือง: สื่อสตรีและไซเบอร์กับความต่าง “ใน” สังคมมุสลิม และในความ เป็น “ไทย”* จึงจำกัดเฉพาะ การศึกษาการใช้สื่อไซเบอร์ในสังคมของ “พลเมือง”มุสลิมไทย ต่อประเด็นความต่างในความเป็น “ไทย” ว่า มุสลิมไทย ใช้สื่อไซเบอร์ในการสร้างความเข้าใจระหว่างกันเพื่อลดความต่างที่มีอย่างไร และจะดำรงตนเยี่ยง “มุสลิม”อย่างไรในบริบทสังคม (การเมือง) “ไทย” ที่ ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข? ทั้งนี้ โดยแยกศึกษาทัศนคติความคิดเห็นที่แสดงบนหน้าเว็บไซต์และเว็บบอร์ด (มุสลิม) ต่างๆ จำนวน 35 แห่งในช่วงตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2551–เมษายน 2552 ออกเป็น 3 กรณีคือ กรณีแนวคิดเรื่องระบอบอิสลามกับประชาธิปไตย กรณีการแต่งตั้งและถอดถอนผู้นำ และกรณีการเคารพสักการะองค์พระมหากษัตริย์

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาในกรอบ “Civil Islam” หรือ “Islam Hadhari” ซึ่งถือเป็นสังคมพลเมือง(civil society)² ในแบบ “อิสลาม” ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความหลากหลาย และความเป็นพหุสังคม ทั้งในแง่ของศาสนาและรูปแบบการดำเนินชีวิต และปรากฏครั้งแรกตั้งแต่เมื่อเริ่มมี “รัฐอิสลาม” และ “รัฐธรรมนูญ” ขึ้นในสมัยของท่านศาสดามุฮัมมัด ที่แต่ละชนเผ่า ชาติพันธุ์ หรือกลุ่มศาสนา มีสิทธิของความเป็นปัจเจกและพลเมือง ที่สามารถดำเนินชีวิตและปฏิบัติศาสนกิจได้โดยเสรี ภายใต้กรอบ

²ศัพท์บัญญัติของคำนี้ที่ใช้กันแพร่หลายคือ “ประชาสังคม” ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่มของประชาชนโดยมีจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและจรรโลงสังคม แต่ด้วยเหตุที่งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทางศีลธรรมของ “พลเมือง” ในสังคม(การเมือง) ซึ่งพ้องกับคำภาษาอังกฤษว่า civic หรือ civil religion ผู้วิจัย จึงเลือกที่จะใช้คำว่า “สังคมพลเมือง” ซึ่งสื่อความได้ตรงกับหัวข้อโครงการศึกษา มากกว่าที่จะใช้คำศัพท์ทั่วไปเช่น “ประชาสังคม”

ของข้อตกลงร่วมหรือสัญญาประชาคมที่ทำไว้

“ศาสนา” เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบอบอิสลาม แนวคิดพื้นฐานใน “อิสลาม” คือ สรรพสิ่งทั้งหลายถูกสร้างโดยพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงอำนาจสูงสุด ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินและเป็นไปตามกฎของพระองค์ เบื้องหลังของสรรพสิ่งจึงมีเจตจำนงหนึ่งบริหารจัดการ มีอำนาจหนึ่งที่ขับเคลื่อน มีกฎหนึ่ง ที่คอยกำหนดควบคุม ทำให้จักรวาลดำเนินต่อเนื่องไปได้ในรูปแบบที่ประสานกลมกลืนอย่างสันติ และผู้ใดประสงค์จะรับเอาสันติภาพที่แท้จริงทั้งภายใน และภายนอก ก็มีเพียงแต่โดยการยอมจำนนและเชื่อฟังต่อพระผู้เป็นเจ้าที่ ในภาษาอาหรับเรียกว่า “อัลลอฮฺ” เท่านั้น ส่วนผู้หรือสิ่งที่ยอมจำนนต่อ อัลลอฮฺ จะเรียกว่า “มุสลิม”

แนวคิดเรื่องเอกภาพและอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้า คือรากฐาน แห่งศรัทธา ตลอดจนความเชื่อ อุดมการณ์ และระบอบอิสลามอื่นๆ ที่ถูก กล่าวไว้ใน “อัลกุรอาน” ซึ่งเป็นประมวลบทบัญญัติในสิ่งที่อัลลอฮฺทรง ประทานมาให้ในทุกแง่มุมของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นหลักศรัทธาศาสนา กฎหมาย การเมือง สังคม เศรษฐกิจการค้า หรือแนวทัศนะเรื่องสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอาณาจักรอันมีเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้าครอบคลุมทุกสรรพสิ่ง ทั้งโลกนี้และโลกหน้า อาณาจักรของมนุษย์บนโลกนี้ จึงเป็นเพียงเสี้ยวส่วนหนึ่ง อยู่ในอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้า โดยที่อำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครอง ตัดสิน แต่งตั้ง หรือถอดถอนมนุษย์จากทุกตำแหน่งแห่งที่บนโลก เป็นอำนาจ ของพระองค์เพียงลำพังโดยสมบูรณ์

ในฐานะพลเมืองบนอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้า มนุษย์ได้รับอิสระใน การดำรงชีวิตและการทำหน้าที่ผู้แทนของพระองค์บนโลกนี้ ทุกชีวิตจึงเสมอภาคเท่าเทียมกัน ณ พระองค์ สิ่งเดียวที่จะทำให้มนุษย์แตกต่างกันคือคุณ งามความดีหรือ “ผลงาน” ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ “ผู้แทน” บนโลกเท่านั้น

³Ahmad S. Moussalli, “Modern Islamic Fundamental Discourses on Civil Society, Pluralism and Democracy” in August Richard Norton (ed.), *Civil Society in the Middle East* (Köln: Brill, 1995)

ภายใต้หลักแห่งความเสมอภาคเท่าเทียมของความเป็นมนุษย์และการเป็น“ผู้แทน”ของพระผู้เป็นเจ้า สิทธิหน้าที่ของ “มนุษย์” ซึ่งเป็น“ผู้แทน” มีเพียงแค่ “ดูแลรักษา” เท่าที่ได้รับมอบหมาย ไม่ใช่ “เจ้าของ” อำนาจโดยสมบูรณ์ ดังนั้น “ผู้ปกครอง”ซึ่งได้รับมอบหมายอำนาจจากพระผู้เป็นเจ้า จึงต้องรับผิดชอบต่อทั้งพระผู้เป็นเจ้าและผู้หรือทุกสิ่งที่อยู่ใต้ปกครอง ในขณะที่ “พลเมือง” หรือผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง ก็ต้องรับผิดชอบต่อพระผู้เป็นเจ้า ต่อเพื่อนมนุษย์และสังคม ตลอดจนทุกสรรพสิ่งบนโลกนี้ด้วยเช่นกัน

และโดยที่มนุษย์มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในทางศักยภาพชาติพันธุ์ และบริบทแวดล้อม การมีเอกภาพบนความหลากหลายของอาณาจักรมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้า จึงหมายถึงเอกภาพในเรื่องการยอมรับซึ่งอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้า และการตระหนักถึงวันสิ้นสุดสภาพ“ผู้แทน”ที่ต้องกลับไปยังพระผู้เป็นเจ้าหรือโลกหน้า ที่ซึ่งมนุษย์อันเป็น“ผู้แทน”ของพระองค์จะต้องถูกพิพากษาตัดสิน การปฏิบัติหน้าที่บนโลกนี้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

เมื่อ “โลกหน้า” คือเป้าหมายปลายทางของการดำรงชีวิตอย่างมีอิสระและหลากหลายบน “โลกนี้” ดังนั้น Civil Islam ซึ่งเป็นระบอบอิสลามในกรอบหรือมิติด้านการเมือง จึงคือ “อิสลาม” ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของสังคมการเมือง ที่มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความหลากหลายของพลเมืองเป็นเป้าหมาย ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นหรืออยู่ในรูป“รัฐอิสลาม” เพราะถึงแม้การมี “ศาสนา”หรือศรัทธา จะเป็นรากฐานสำคัญที่ฝังตรึงอยู่ในทุกรูปแบบการดำเนินชีวิต แต่“รัฐ”และ“ศาสนา” ก็ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน และไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน

เนื่องจากอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้าไม่ได้จำกัดอยู่ที่ “สถาบันศาสนา” หากแต่ครอบคลุม ปกครอง และเป็นอาณาจักรพื้นฐานอยู่ในทุกอาณาจักรและตัวของมนุษย์ อย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ด้วยเหตุนี้ ศาสนาของมนุษย์ (ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิญญาณและเป็นศาสนาบริสุทธิ์ตามแนวคิดของรุสโซ) และศาสนาของพลเมือง จึงไม่แตกต่างกันในทัศนะของ “อิสลาม”

เพราะหลักคำสอนที่เป็นมาตรฐานในศาสนาของมนุษย์ คือรากฐานทางศีลธรรมที่สำคัญของการดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐ (แม้ว่าจะมีการตีความหลักคำสอน ผิดแผกกันไปตามความต่างของสภาพและระดับการเป็นมนุษย์ที่มีศาสนา วัฒนธรรมประเพณีหรือภูมิลำเนา) นอกจากนี้ การที่ศาสนาของมนุษย์ซึ่งดำรงอยู่ในความเป็นเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า คือฐานหลักในการอ้างไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของสังคมมนุษย์ ศาสนาของมนุษย์และศาสนาของพลเมืองจึงไม่จำเป็นต้องประสานเข้าด้วยกัน เพราะทั้งสองสิ่งนี้ไม่เคยแยกจากกัน การมีความเชื่อแต่ไม่ปฏิบัติ ไม่ใช่ศรัทธาที่ถูกต้องในหลักการอิสลาม บทบัญญัติและหลักคำสอนในอิสลาม ไม่ได้มีไว้เพียงเพื่อให้มนุษย์อ่านหรือศึกษาเพื่อยกระดับจิตวิญญาณ แต่การพัฒนาจิตวิญญาณจะบังเกิดได้ก็ด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติ กายและจิตไม่อาจแยกจากกันฉันใด ศาสนาและความเป็นพลเมืองก็ไม่อาจแยกจากกันฉันนั้น

ทั้งระดับความเป็นพลเมืองในอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้าและความเป็นพลเมืองของรัฐ ต่างก็วัดกันที่การยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ธรรมวิทยาแห่งพลเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน ทั้งมุสลิมและผู้ไม่ใช่มุสลิม จะต่างกันก็เพียงว่า ผู้ไม่ใช่มุสลิมอาจไม่ยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ความเชื่อของมุสลิม แต่มุสลิมจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของทั้งรัฐและพระผู้เป็นเจ้า トラบใดที่กฎเกณฑ์ของรัฐนั้นไม่เป็นปฏิปักษ์กับกฎเกณฑ์ของพระผู้เป็นเจ้า

นอกจากนี้ ความเป็นพลเมืองรัฐของมุสลิม ก็ต้องไม่ไปก้าวล่วงหรือเป็นปฏิปักษ์กับความเป็นพลเมืองของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม เพราะการกระทำดังกล่าว คำนับกับกฎเกณฑ์ของพระผู้เป็นเจ้าที่ประทานเจตจำนงอิสระให้กับมนุษย์ในการเลือกว่าจะดำรงตนบนโลกนี้เยี่ยงไร ไม่ว่าจะจะมีหรือไม่มีศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าและในศาสน์ของพระองค์

เมื่อความเป็นพลเมืองรัฐ คือหน่วยหนึ่งของการเป็นพลเมืองในอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้า ความเป็น“มุสลิม”หรือความเป็น“มนุษย์” จึงเป็นหน่วยที่ใหญ่กว่าความเป็นพลเมืองของรัฐ แต่ความเป็นมุสลิมที่ดีที่มี

โลกหน้าเป็นเป้าหมาย จักต้องเริ่มและดำเนินควบคู่กับการเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐบาลโลกนี้ เพราะถึงแม้การปฏิบัติศาสนกิจจะเป็นเรื่องของมนุษย์กับพระผู้เป็นเจ้า แต่พันธกิจการเป็น“ผู้แทน” ครอบคลุมผูกพันการปฏิบัติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ที่ต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของพระผู้เป็นเจ้าซึ่งเป็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์เพียงหนึ่งเดียวด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ในขณะที่ธรรมวิทยาแห่งการเป็น “มุสลิม” ถูกยึดโยงด้วยหลักคำสอนเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นผู้แทนของพระผู้เป็นเจ้า และความเป็นเรือนร่างเดียวกันของผู้ศรัทธาที่มีเจตจำนงอิสระ อันสื่อแสดงถึงความเป็นพหุสังคมที่หลากหลาย ปริมณฑลของธรรมวิทยาแห่งพลเมืองในชีวิต “มุสลิม” จึงไม่อาจแยกเป็นเอกเทศจาก “อิสลาม” ธรรมวิทยาแห่งพลเมือง “รัฐ” ของมุสลิม จึงคือการผสมผสานเข้าด้วยกันของศาสนา หรือสำนึกความเป็นมุสลิม สำนึกความเป็นพลเมืองรัฐ และสำนึกต่อสังคมส่วนรวม ตลอดจนความเชื่อและค่านิยมต่างๆ ที่ประกอบสร้างความเป็นพลเมืองแห่งรัฐ ดังนั้น “อิสลาม” ของ “มุสลิม” ที่เป็นพลเมืองรัฐจึงอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสังคม

ด้วยเหตุนี้ ความเป็น “อิสลาม” จึงมีความเกี่ยวพันกับทุกภาคส่วนของชีวิตมุสลิม เป็นที่มาของการไม่แยกศาสนาออกจากการเมือง มีการเมืองในศาสนา และมีศาสนาในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ยิ่งกว่านั้น การที่ไม่มี (คณะ/สถาบัน)นักบวชในอิสลาม ก็ได้ทำให้ “มุสลิม” ซึ่งถือเป็นผู้แทนของพระผู้เป็นเจ้าบนโลกนี้ ล้วนแล้วแต่คือนักบวชไปพร้อมกัน ส่วนการเอ่ยอ้างพระนามของพระผู้เป็นเจ้าก่อนกระทำการใดๆ ก็ถือเป็นกุศโลบายสำคัญในการกำกับ “สติ” และสำนึกของการเป็น “มุสลิม” ที่มุสลิมทุกคนพึงปฏิบัติ ในขณะที่การยกอ้างตัวบทอัลกุรอาน ตลอดจนจนวนะและแบบอย่างของท่านศาสดา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพหรือหาแนวร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นสิ่งปกติของสังคมมุสลิม การมองหาผู้ทำหน้าที่ “ประกาศก” ที่โดดเด่นและชัดเจนของพลเมืองมุสลิม ในประเทศที่มุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยเช่นประเทศไทย จึงยากอย่างยิ่ง เพราะประกาศกเหล่านี้ มีกระจายอยู่ในแทบทุกภาคส่วน

(ย่อ) ของสังคม ต่างจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่นมาเลเซียหรืออินโดนีเซีย ที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม การทำหน้าที่ “ประกาศก” ของผู้นำประเทศหรือ ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆจึงชัดเจน เหมือนเช่นที่อดีตนายกรัฐมนตรี อับดุลลาห์ อะห์หมัด บาดาวี ได้นำเสนอแนวคิดเรื่อง Islam Hadhari ในแบบฉบับของ มาเลเซียขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิของชนกลุ่มน้อยและสตรี ลดความแตกต่าง ดึงเครียดในระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาต่างๆ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับมุสลิมในการรับมือกับความท้าทายในโลกปัจจุบัน เป็นต้น

แม้ช่องทางหรือสื่อ ที่ประกาศกของธรรมวิทยาแห่งพลเมืองในสังคม มุสลิมในประเทศไทยนำมาใช้ จะไม่ได้มีความหลากหลายมากนัก แต่ความ แดกย้อยในตัวเนื้อหาของธรรมวิทยาแห่งพลเมือง ในบริบทของสังคมมุสลิม สามารถพบได้ในหน้าเว็บไซต์หรือเว็บบล็อกมุสลิมต่างๆ โดยผู้ซึ่งทำหน้าที่ เสมือน “ประกาศก” ทั้งโดยเจตนาและไม่ได้เจตนา มีอยู่เพียงไม่กี่ราย และสามารถสังเกตได้จากการเข้ามาตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นใน กระดานเสวนาต่างๆ

การวิจัยนี้มุ่งหวังว่า โดยการศึกษาวิเคราะห์ “สาร” ในกระดานเสวนา และบทความต่างๆ บนหน้าเว็บไซต์และเว็บบล็อกมุสลิมจำนวนหนึ่ง จะสามารถสร้างองค์ความรู้และเสริมเติมความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาความ แดกต่างหรือช่องว่างทางความคิดของมุสลิมไทย ทั้งต่อประเด็นความเป็น “มุสลิม” และต่อความเป็น “พลเมือง” ของประเทศไทยได้ในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ เนื่องจากศาสนธรรมและสันติธรรมไม่ใช่เป็นเพียงเป้าหมาย หาก แต่เป็นวิถีทางที่สำคัญในการอยู่ร่วมอย่างสันติ ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม คนเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่มีอยู่ทุกสังคม แม้แต่ในคนกลุ่มเดียวกันก็มีความ แดกต่างกันอยู่ โดยเฉพาะมุสลิม ซึ่งมีความหลากหลาย มีความคิดเห็น ที่แตกต่างกันในหลายระดับ ทั้งต่อความเป็น “มุสลิม” และต่อความเป็น “ไทย” ดังนั้น การที่จะเข้าใจมุสลิมก็ต้องเข้าใจในบริบทอื่นของมุสลิมทั้งในทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจด้วย ในขณะที่เดียวกัน มุสลิมเองก็ต้องมี ความใจในบริบทอื่นๆ ที่กว้างขวางมากขึ้น ไม่เฉพาะต่อ “ศาสนา” อิสลามเท่านั้น

แนวคิดเรื่องอิสลามกับประชาธิปไตย

ความต่างสำคัญประการหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการดำรงตนเยี่ยง “มุสลิม” ในสังคมไทยปัจจุบัน ก็คือความต่างในแนวคิดทางการเมืองการปกครองระหว่าง อิสลาม กับ ประชาธิปไตย (เสรีนิยม)

ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องอิสลามกับโลกสมัยใหม่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ประชาธิปไตยกับเสรีนิยม คือการยกให้มนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล (Individual) มีความสำคัญสูงสุด ปัจเจกบุคคลในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคนทั่วไป แต่หมายความถึงคนที่สามารถคิดและใช้เหตุผลเองเป็น ดังนั้น ประชาธิปไตยที่ตั้งอยู่บนฐานเช่น One Man One Vote จึงเน้นปัจเจกบุคคลที่สมบูรณ์โดยตัวของมันเองและมีความสำคัญสูงสุด ฐานคิดเรื่องปัจเจกชนเช่นนี้ เขา(นิธิ)เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ “ไม่เคยมีในศาสนาไหนมาก่อน” และด้วยเหตุนี้ ประชาธิปไตยโดยฐานของมันเอง “จึงทำทายกับศาสนาทุกศาสนา” ยิ่งกว่านั้น เนื่องจากปัจเจกแต่ละคน มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นได้สูงสุดด้วยเสรีภาพที่แทบจะไร้ขอบเขต (การปิดกั้นเสรีภาพของปัจเจกคือการไม่อนุญาตให้ปัจเจกคนนั้นได้พัฒนาศักยภาพ) ก็ (ย่อมจะ) ขัดกับหลักศาสนา ในขณะที่การต่อรองในพื้นที่สาธารณะของปัจเจกนั้น เรียกได้ว่าแทบจะไม่มีพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เหลืออยู่เลย เพราะไม่มีตรงไหนที่จะล่วงละเมิดไม่ได้⁴

ดังนั้น ในขณะที่หลักการปกครองแบบประชาธิปไตย มีการแบ่งแยกเรื่องทางโลกออกจากความเชื่อทางศาสนา ให้ความสำคัญต่อความสามารถและสติปัญญาของมนุษย์ ยกย่องมนุษย์เป็นเสมือนพระเจ้า เพราะเชื่อว่ามนุษย์สามารถรู้แจ้งทุกอย่างได้ด้วยสติปัญญาและความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัส พิสูจน์ความรู้ในระดับต่างๆเท่าที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์จะหยั่งถึงได้ อันเป็นแนวคิดที่ยึดกฎเกณฑ์เชิงประจักษ์ (Empirical) คือ

⁴นิธิ เอียวศรีวงศ์ “อิสลามกับโลกสมัยใหม่” จากการเสวนาเรื่อง อิสลามกับโลกสมัยใหม่: ข้อคิดข้อสังเกต ในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 โครงการคนหนุ่มสาวกับมุสลิมในโลกสมัยใหม่, วันที่ 25 มีนาคม 2552 ห้องประชุมชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จัดโดยคณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สามารถพิสูจน์ซ้ำๆ และเห็นได้โดยปราศจากข้อสงสัย ระบบประชาธิปไตย ที่ให้ความสำคัญในความสมบูรณ์ของปัจเจกชน ซึ่งถึงพร้อมด้วยความสามารถและสติปัญญาอยู่ในตัวเช่นนี้ จึงเป็นไปเพื่อเอื้อต่อปัจเจกชนโดยตรง โดยมีค่านิยมสำคัญคือหลักเสรีภาพ อันหมายถึงอิสรภาพแห่งบุคคลที่จะผัน ใฝ่กระทำการใดๆ ในชีวิต สิทธิส่วนบุคคล อันหมายถึงอิสรภาพเฉพาะตัว บุคคล และภราดรภาพอันหมายถึงสิทธิ ที่แต่ละปัจเจกชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายใดๆ ของรัฐบาลได้อย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายที่ร่างหรือตราขึ้น การปกครองในระบบเยี่ยงนี้ กับ “อิสลาม” ที่ถูกตีค่าแค่ความเชื่อทางศาสนาหรือ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” จึงดูเสมือนเส้นขนานที่ไม่มีวันบรรจบในสายตาของปัจเจกเสรีชนนิยม

สำหรับมุสลิม อิสลามไม่ได้มีแค่มิติด้านศาสนาหรือศรัทธา หากแต่คือระบบแห่งการดำเนินชีวิต ที่ศรัทธา (วิถีทางธรรม) และการปฏิบัติ (วิถีทางโลก) จักต้องดำเนินไปด้วยกันเป็นเนื้อเดียว ยิ่งกว่านั้น ในหลักการเมืองการปกครองตามระบอบอิสลาม อำนาจอธิปไตยที่แท้จริงเป็นของพระเจ้า **ไม่ใช่ปวงชน**

“อำนาจอันเด็ดขาดแห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินนั้นเป็นสิทธิ์ของพระองค์ และการงานทั้งหลายถูกให้กลับไปยังอัลลอฮูเท่านั้น” (อัลกุรอาน 57: 5)

“พวกเขากล่าวว่า มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากกิจการนั้นเป็นสิทธิ์ของเราบ้างไหม? จงกล่าวเถิดว่า ‘แท้จริงกิจการทั้งหมดเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮูเท่านั้น’ ” (อัลกุรอาน 3:154)

“และพระองค์นั้นคือผู้ที่ทรงให้พวกเจ้าเป็นผู้สืบแทนในแผ่นดิน และได้ทรงเทิดบางคนของพวกเจ้าเหนือกว่าอีกบางคนหลายชั้น เพื่อที่พระองค์จะทรงทดสอบพวกเจ้าในสิ่งที่พระองค์ได้ทรงประทานแก่พวกเจ้า แท้จริงพระเจ้าของเจ้านั้น เป็นผู้รวดเร็วในการลงโทษและแท้จริงพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเอ็นดูเมตตา” (อัลกุรอาน 6:165)

“ไม่มีการตัดสิน (ของใครทั้งสิ้น) นอกจากเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮูเท่านั้น...”

(อัลกุรอาน 12:40)

“... ฟังรู้เถิดว่า สิทธิแห่งการซี้ซั้วเป็นของพระองค์เท่านั้น และพระองค์เป็นผู้รวดเร็วยิ่งในหมู่ผู้ซี้ซั้วทั้งหลาย” (อัลกุรอาน 6:62)

“จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) ว่าข้าแต่อัลลอฮ์ผู้ทรงอภิสิทธิ์แห่งอำนาจทั้งปวง! พระองค์นั้นจะทรงประทานอำนาจแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และจะทรงถอดถอนอำนาจจากผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และจะทรงให้เกียรติแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และจะทรงยังความต่ำต้อยแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ความดีทั้งหลายนั้นอยู่ที่พระหัตถ์ของพระองค์ แท้จริงพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงอนุภาพเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง” (อัลกุรอาน 3:26)

ฐานคิดเรื่องเจ้าของอำนาจอธิปไตย คือความแตกต่างหลักระหว่างอิสลามกับประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นระบอบการปกครองที่รัฐชาติต่างๆ ในปัจจุบันใช้ปกครองบ้านเมืองมากที่สุด เพราะเชื่อกันว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด ที่มีมนุษย์ผู้มีชีวิตจำกัดบางอย่างสามารถคิดค้นมาใช้ได้ นอกจากนี้ก็ยังอาจเป็นระบอบเดียว ที่สามารถตอบสนองอารมณณ์ฝ่ายต่ำและความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ได้มากที่สุด เพราะภายใต้ความเป็นประชาธิปไตยที่ยืดหลักเสียงข้างมาก มนุษย์สามารถทำสิ่งใดก็ได้ที่ต้องการ ให้เป็นสิ่งที่ชอบธรรมหรือถูกต้องตามกฎหมาย หรือจะปฏิเสธสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ชอบแม้ว่าสิ่งนั้นจะยังประโยชน์ต่อส่วนรวม อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนสิ่งซึ่งทำลายคุณค่าความดีงาม ให้เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายและสังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้ อาทิ การทำให้ห้วยใต้ดินมาอยู่บนดิน และการเปิดบ่อนกาสิโน อันเป็นการเสริมให้สิ่งที่ผิดศีลธรรมเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้มหาศาลให้กับกลุ่มทุนแต่ขณะเดียวกันก็ทำลายเพื่อนมนุษย์และสังคมวงกว้างอย่างเลือดเย็น⁵

⁵ประมวลจากข้อความคิด ที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์หรือบล็อกที่ศึกษา จึงเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นที่ไม่มีหลักฐานมาสนับสนุนแต่อย่างใด

สำหรับระบอบอิสลามนั้น รัฐธรรมนูญและกฎหมายใดๆ ทั้งปวงก็ต้องวางอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์จากพระผู้เป็นเจ้าของท่านั้น ไม่ว่าจะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ทั้งปัจเจกชนหรือกลุ่มคณะ ต่างไม่อาจมีสิทธิ์กำหนดกฎเกณฑ์ต่อบุคคลอื่น นั่นคือ กฎหมายในการปกครองแบบอิสลามมิได้แสดงถึงเจตจำนงทั่วไปของประชาชน แต่กฎหมายคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมาจากพระผู้เป็นเจ้าของท่านั้น อำนาจอธิปไตยสูงสุดที่แท้จริงเพียงหนึ่งเดียว

โดยเหตุที่ในระบอบอิสลาม คัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮ์ คือเค้าโครงแม่แบบที่ชัดเจนของแบบแผนทางการเมืองซึ่งสามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้ในทุกสถานการณ์ ระบอบการเมืองแบบอิสลามจึงวางอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ“เตาฮีด” (หลักเอกภาพและการเป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวของอัลลอฮ์) หลัก“ซารีอะฮ์” (หลักกฎหมายที่วางอยู่บนพื้นฐานของอัลกุรอานและซุนนะฮ์) หลักการสถาปนาความยุติธรรม หลักเสรีภาพ (สิทธิที่จะกระทำภายใต้หลักการซารีอะฮ์) ความเสมอภาค และการ“ซุรอ” (หลักว่าด้วยการศึกษาหารือร่วมกัน) โดยมีหลักการแห่ง “อุมมะฮ์” (ประชาชาติหรือความเป็นภราดรภาพในหมู่ประชาชาติ) อันเป็นระเบียบทางสังคมแบบอิสลาม เป็นรากฐานและองค์ประกอบสำคัญของอำนาจทางการเมือง ระบอบการเมืองแบบอิสลามจึงหมายถึง การมีรัฐธรรมนูญที่ตั้งอยู่ภายใต้หลักการแห่งกฎหมายซารีอะฮ์ โดยผู้นำสูงสุดจะได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบบริหารกิจการภาครัฐ และมีอิสระตามกรอบแห่งซารีอะฮ์และการคำนึงถึงอุมมะฮ์เป็นปฐม

การปกครองในแบบอิสลาม จึงยึดถือหลักแห่งความเสมอภาคและหลักแห่งนิติธรรม โดยอาศัยระบบ“ซุรอ” และการ“อิจมาฮ์” (หลักการว่าด้วยความเห็นพ้องกันของนักวิชาการมุสลิม) เป็นกลไก เพื่อให้บรรลุในข้อที่ว่า รัฐบาลต้องไม่ปกครองโดยอาศัยเฉพาะกฎหมายบัญญัติเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของผู้ผู้ใต้ปกครองด้วยเสมอไป

ระบบ“ซุรอ” เป็นกระบวนการที่มอบหมายให้สังคมนุสลิมน (มุสลิม) มาร่วมกันระดมความคิดเห็นในการพิจารณาประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น และตัดสิน

⁶จริยวัตรหรือแบบแผนการปฏิบัติ/ดำรงตน ของนบีมุฮัมมัด ศาสนทูตท่านสุดท้ายแห่งอิสลาม

ความภายใต้หลักการ*ซารีอะฮ์* อันเป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน(ตามลำดับอำนาจหน้าที่ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า) เป็นระบบที่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารปกครอง ส่วนประชาธิปไตย (เสรีนิยม) แบบตะวันตก⁷ ที่เน้นหลัก One Man One Vote การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มักถูกจำกัดเพียงแต่การเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารปกครอง อีกทั้งยังวางทุกอย่างบนแนวคิด การจัดการ(ประสาน)ผลประโยชน์ที่เกิดความขัดแย้ง ให้สามารถตอบสนองอิทธิพลของกลุ่มต่างๆได้อย่างสูงสุด ตามหลักการว่า ด้วยดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) อันเป็นการยึดหลักในทางวิถีโลกมากกว่าวิถีธรรม ดำเนินแนวปฏิบัติแบบวัตถุเหตุผลนิยมและมนุษย์นิยม โดยละเลยวิถีแห่งสัจจะความจริงเกี่ยวกับโลก จักรวาล กาลเวลา รวมถึงจิตวิญญาณของมนุษย์

หลักการปรัชญาหรือ (ซุรอ) ในอิสลาม

เนื่องจากอิสลามมุ่งหวังให้สังคมประชาชาติได้มีการปรัชญาหรือซึ่งกันและกัน และดำรงอยู่เสมือนเรือนร่างเดียวกัน โดยผู้คนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและในกระบวนการตัดสินใจ พร้อมทั้งขับเคลื่อนสังคมด้วยกฎหมาย*ซารีอะฮ์* ซึ่งมีความสอดคล้องกับการมีเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม และความเที่ยงธรรม

“ซุรอ” จึงถือเป็นหัวใจหลักของการดำเนินชีวิตที่อิงตามของสังคมมุสลิม ในระบอบอิสลาม ด้วยเป็นกระบวนการระดมความคิดและทัศนคติในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือเพื่อการตัดสินใจหาและ/หรือคลี่คลายข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในชุมชน/สังคม อันเป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดการ ดูแล และปกครองให้เกิดความเที่ยงธรรม สมานฉันท์

⁷ ประมวลจากทัศนะที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์หรือบล็อกที่ศึกษา จึงเพียงแค่สะท้อนความหมายกว้าง ๆ ของประชาธิปไตย ตามความเข้าใจของ “บัจเจก” ทั่วไป ที่ไม่ใช่ “นักวิชาการ” หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

และเป็นสุขขึ้นในสังคมและชุมชน โดยเรื่องราวหรือประเด็นที่จะนำเข้าสู่สภาหรือกระบวนการชুরอได้นั้น จะต้องไม่มีตัวบงกชจากคัมภีร์อัลกุรอานและวจนะท่านศาสนทูตตัดสินไว้แล้วอย่างชัดเจน และมตินั้นต้องไม่ขัดแย้งกับอัลกุรอาน ซุนนะฮฺ มติปวงปราชญ์ และหลักการทั่วไปของอิสลาม รวมถึงการพิจารณาใช้หลักการของฐานแห่งศาสนธรรม ก็ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก⁸

การชुरอ เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอิสลามถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำหรือผู้บริหาร และเป็นสิทธิของ ผู้ตาม เป็นบัญญัติที่มีเป้าหมายเพื่อจะเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและความสามัคคี อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการงานที่ได้มีมติร่วมกันในที่ประชุม โดยยึดหลักฐาน 3 แหล่งอันได้แก่ คัมภีร์ อัลกุรอาน อัลฮะดีษ⁹ และมติป้องกันของบรรดานักวิชาการอิสลาม

อย่างไรก็ดี อิสลามมิได้กำหนดระบบที่ตายตัวเกี่ยวกับกระบวนการชुरอเอาไว้ เพียงแต่ได้วางหลักการกว้างๆ เพื่อให้สามารถปรับเข้าได้กับทุกเวลาและสถานการณ์ ดังนี้¹⁰

1. จะต้องดำเนินการชुरอด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง
2. สนองประโยชน์ส่วนรวม ปฏิเสธประโยชน์ส่วนตน กลุ่มตนหรือเผ่าพันธุ์ของตน
3. ต้องปราศจากการพูดโกหก สับปลับ หลอกลวงและมีคุณธรรมสูงส่งในการดำเนินการชुरอเพราะการดำเนินการชुरอเปรียบเสมือนภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อพระเจ้า

⁸ประมวลจาก อิสลามกับระบบประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2552, สืบค้นจาก <http://www.kurusampan.com/subIndex.php?option=content&id=57>

⁹ฮะดีษ หรือ หะดีษ คือบันทึกเกี่ยวกับแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งท่านแสดงผ่านการพูด การกระทำ หรือแม้กระทั่งการยอมรับของท่านต่อการกระทำของอัครสาวกใกล้ชิด รวมไปถึงแนวปฏิบัติของอัครสาวกบางท่านด้วย ฮะดีษ/หะดีษ จึงต่างจาก ซุนนะฮฺ/สุนนะห์ ที่หมายถึงจริยวัตรหรือการปฏิบัติของท่านนบีโดยตรง (Azami (1997) อ้างถึงใน Patchrathanyarasm Salamat, "The Quranic Concept of Peace and Humanity," *Manusya: Journal of Humanities, Special Issue no.16 (2008)*, p.6)

¹⁰ประมวลจาก หลักการอิสลามกับกระบวนการชुरอ. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.thaingo.org/writer/view.php>

4. ให้เกียรติผู้เข้าร่วมประชุมและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นถึงแม้จะไม่ชอบใจ

5. ยอมรับมติที่ประชุมหรือเสียงข้างมาก (ถึงแม้เราจะไม่เห็นด้วย) หากมติหรือเสียงข้างมากนั้นไม่ค้านกับหลักการแห่งอัลอิสลาม

ในส่วนของคุณสมบัติคณะกรรมการและผู้เข้าร่วมกระบวนการชูรอห์ไม่ได้มีการบัญญัติลักษณะที่ตายตัวไว้เช่นกัน แต่ที่ผ่านมาในอดีต ทั้งท่านศาสนทูตและอัครสาวก ต่างเคยใช้กระบวนการชูรอห์ในหลากหลายรูปแบบและผู้คน แตกต่างกันไปตามแต่สถานการณ์ นั่นคือ บางครั้งก็ปรึกษากับคนเพียงคนเดียว บางคราวสองคน บางครั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งมีสามคนขึ้นไป แต่บางครั้งใช้คนทั้งหมดในชุมชน บางครั้งใช้กระบวนการชูรอห์กับสตรี บางคราก็ใช้กับบุรุษ ปวงปราชญ์อิสลามจึงได้แบ่งภาระงานที่ต้องใช้กระบวนการชูรอห์ออกเป็นสองแบบคือ ภาระงานทั่วไปเกี่ยวกับกิจการสังคมซึ่งมุสลิมทุกคนที่บรรลุปุถุศาสนภาวะ¹¹ และมีสติสัมปชัญญะ มีสิทธิเข้าร่วมในกระบวนการชูรอห์นี้ กับ ภาระงานเฉพาะเจาะจง โดยคณะกรรมการชูรอห์ต้องมีคุณธรรมเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความสามารถ ความเฉลียวฉลาดและประสพการณ์ที่ตรงกับภาระงาน¹²

การที่ศาสนทูตแห่งอิสลาม ใช้กระบวนการชูรอห์กับบรรดาอัครสาวกก็เพื่อกระตุ้นเตือนและสอนให้ประชาชาติของท่าน เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกชนชั้น วรณะ ฐานะ และศาสนา เพื่อสร้างและก่อให้เกิดความเท่าเทียม สมานฉันท์ และพัฒนาสังคม โดยไม่ยึดติดกับความคิดตนหรือตัวบุคคล ทั้งผู้นำ ผู้ตาม ผู้ปกครอง และผู้อยู่ใต้ปกครอง ต่างต้องตระหนักและรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพระผู้เป็นเจ้า เจกที่ท่านศาสนทูตได้เคยกำชับไว้ความว่า “ท่านทุกคน

¹¹ ผู้ที่บรรลุปุถุศาสนภาวะซึ่งจะต้องปฏิบัติตามบัญญัติทางศาสนา คือ ชายและผู้หญิง เมื่ออายุครบ 15 ปี บริบูรณ์ หรือเมื่อเริ่มหลั่งน้ำอสุจิ/ประจำเดือน

¹² อับดุลสุโก ดินอะ. การพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกระบวนการชูรอห์: กรณีศึกษาหลักการศาสนาอิสลามกับกระบวนการชูรอห์. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=255387>

มีหน้าที่ และทุกท่านจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพวกเขา ผู้นำก็มีหน้าที่ และต้องถูกถามถึงความรับผิดชอบของเขา และคนคนหนึ่งก็มีหน้าที่ต่อครอบครัว และต้องถูกถามถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัวเช่นเดียวกัน” (บันทึกโดยอิหม่ามบุคอรี- มุสลิม)

ดังนั้น ด้วยความต่างด้านแนวคิดทางการปกครองนี้ มุสลิมไทยจำนวนหนึ่งจึงเลือกใช้โซเชียลมีเดีย เป็นช่องทางในการเผยแพร่อธิบายเรื่องหลักการปกครองตามระบอบอิสลาม ทั้งแก่สังคมมุสลิมด้วยกันและแก่เพื่อนต่างศาสนิกร่วมชาติ โดยมุ่งหวังเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน และลด(อคติอันเนื่องจาก) ความต่าง ข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองในระบอบอิสลามและทัศนะต่อประชาธิปไตยที่ยกมาข้างต้น ซึ่งเป็นผลการประมวลมาจากข้อความคิดและบทความที่แสดงบนหน้าเว็บบล็อกและบอร์ดต่างๆ คือบทพิสูจน์หนึ่งแห่งความพยายามดังกล่าวของสังคมมุสลิมไทยในโลกไซเบอร์

กรณีการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ

กรณีการแต่งตั้งหรือถอดถอนจุฬาราชมนตรี ที่ถือเป็นผู้นำชุมชนมุสลิมในประเทศไทย ถือเป็นปัญหาความขัดแย้งภายในสังคมมุสลิม แต่ด้วยเหตุที่ตำแหน่งนี้ ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้งในวิถีทางแห่งอิสลาม และเกี่ยวพันกับการบังคับใช้กฎหมายไทยภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องนำมาพิจารณาในบริบทของการดำรงตนเยี่ยง “มุสลิม” ท่ามกลางความต่างในสังคม “ไทย”

ประเด็นเรื่องการถอดถอนผู้นำ โดยเฉพาะในตำแหน่งจุฬาราชมนตรีนี้เป็นกระแสและคุกรุ่นมาอย่างน้อยก็ตั้งแต่ เมื่อจุฬาราชมนตรี (ขณะที่ทำการวิจัย คือนายสวาสต์ สุมาลยศักดิ์) ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของการเป็นผู้นำได้ด้วยตัวเอง และอำนาจถูกถ่ายโอนไปยังคนใกล้ชิด อีกทั้งยังมีความบกพร่องและขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นำตามหลักการอิสลาม

ในหลายๆ เรื่อง¹³ ซึ่งผู้ตั้งกระทู้ “หลักการอิสลามในการถอดถอนผู้นำ”¹⁴ ได้เปิดประเด็นว่า ตำแหน่งผู้นำสูงสุดมีความสำคัญ เพราะหากปราศจากตำแหน่งนี้ เรื่องราวทั้งทางโลกและทางธรรม ก็จะดำเนินไปไม่ได้ แต่เนื่องจาก

“ตำแหน่งผู้นำหรือผู้ปกครองสังคมมุสลิมเช่นในประเทศไทย มิใช่ตำแหน่งผู้นำหรือคอลีฟะฮ์สูงสุด เพราะเป็นตำแหน่งทางราชการที่เลือกบุคคลหนึ่งให้เป็นผู้ว่าของมุสลิม โดยไม่คำนึงถึงหลักการปรึกษาหารือกัน (ชูรอ) ในศาสนา แต่ถูกเลือกโดยหลักประชาธิปไตย คือใช้จำนวนเสียงข้างมากสนับสนุน โดยปราศจากการพิจารณาคุณสมบัติ (ตามทัศนะอิสลาม) ของผู้ถูกเลือกและผู้มีสิทธิเลือกผู้นำ”

แต่ในเมื่อตำแหน่งดังกล่าวถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นผู้นำหรือตัวแทนของมุสลิม ฉะนั้นจึงไม่สมควรนำหลักการหรือกฎเกณฑ์อื่นนอกจากกฎหมายอิสลาม มาเป็นเกณฑ์พิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมของตำแหน่งทั้งจุฬาราชมนตรี อิหม่าม และบรรดากรรมการมัสยิด

“ตำแหน่งจุฬาราชมนตรี อิหม่ามมัสยิด คณะกรรมการกลางอิสลามหรือประจำจังหวัด ล้วนได้ดำรงตำแหน่งบนพื้นฐานที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมุสลิม ที่มีความแตกต่างจากคนทั่วไปในประเทศทั้งทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีปฏิบัติ ฉะนั้น การรักษาซึ่งหลักการศาสนาในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้นำ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นไม่

¹³ เป็นเหตุให้ผู้นำมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กว่า 300 คน ออกแถลงการณ์ร่วมกันขับไล่จุฬาราชมนตรีให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 20 พ.ค. 2549 โดยมีนาย คาโต๊ะ นินด์ร์ วาบา นายกสมคณโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามท่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแกนนำและประธานในการประชุม (ที่มา: http://www.siangtai.com/TH/newssouth_detail.php?News_ID=1113)

¹⁴ หลักการอิสลามในการถอดถอนผู้นำ. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.santitham.org/forum/index.php?topic=520.0> อย่างไรก็ตามก็ตีความบทความเรื่อง “หลักการอิสลามในการถอดถอนผู้นำ” ที่นำมาเปิดกระทู้ในบอร์ดแห่งนี้ และที่ปรากฏในเว็บชมรมมุสลิมม.รามคำแหง<<http://www.muslimram.com/content.php?page=sub&category=2&id=101>>น่าจะมาจากบทความเรื่องเดียวกันที่เผยแพร่อยู่ในเว็บ <http://www.islaminthailand.org>

สามารถหลีกเลี่ยงได้ มิเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่เป็นการสมควรที่จะเรียกตำแหน่งเหล่านั้นในชื่อของอิสลาม เช่น อิหม่าม หรือ ชัยคุลอิสลาม เป็นต้น”

และมุสลิมควรคำนึงถึงหลักการอิสลามเป็นลำดับแรก ก่อนจะพิจารณา นวัตกรรมทางกฎหมายมาปรับใช้ให้เหมาะสมและบรรลุเป้าหมาย

“สังคมมุสลิมในประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการอิสลามเป็นอย่างแรกในการที่จะแต่งตั้ง หรือถอดถอนผู้นำในสังคม ถัดจากนั้นจึงพิจารณาถึงประเด็นที่ระบุในกฎหมายทางโลกเพื่อดำเนินการตามที่ศาสนาได้กำหนด ดังนั้นหากศาสนาได้อธิบายโดยละเอียดถึงสาเหตุที่ต้องมีการถอดถอนอิหม่ามหรือผู้นำแล้ว หลังจากนั้นเราก็ควรหาวิธีการที่จะถอดถอนผู้นำนั้นโดยใช้วิธีการทางกฎหมาย ที่เอื้อให้โดยระบอบการปกครองของประเทศ”

กล่าวโดยสรุปจากทัศนะที่ยกมาข้างต้นก็คือ การที่มุสลิมจะดำรงตนเยี่ยง “มุสลิม” ตามครรลองแห่งอิสลาม ภายใต้สภาพสังคมการปกครองที่เป็นอื่นจาก “อิสลาม” ได้ั้น จำต้องคำนึงและยึดบทบัญญัติอิสลามเป็นที่ตั้ง (ในทุกระดับ) ก่อนจะดำเนินการใดๆให้เป็นที่ไปตามระเบียบครรลองของกฎหมายและระบอบการปกครองของประเทศ จึงจะถือว่าไม่บกพร่องทั้งทางโลกและทางธรรม

กรณีการสักการะองค์พระมหากษัตริย์

นอกเหนือจากประเด็นในเรื่องการเลือกหรือแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี และ คณะกรรมการอันเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเช่นข้างต้นแล้ว ความต่างอีกประการหนึ่งที่มุสลิมในประเทศไทยและในโลกไซเบอร์ ได้นำมาเป็นประเด็นและมองว่าเป็นลักษณะของกฎหมายมนุษย์ซึ่งขัดกับกฎหมายของพระเจ้า ก็คือเรื่องการระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยการเคารพสักการะองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งกรณีนี้มีผู้เสนอว่า

“...ในรัฐธรรมนูญต้องมีการบัญญัติว่า ‘พระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าและทุกศาสนา พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะประทับอยู่ในดวงใจของปวงชนชาวไทยทุกคน’ แทนมาตราในรัฐธรรมนูญเดิมซึ่งได้บัญญัติว่า ‘พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ’ เพราะว่าชาวไทยทุกคนรักในหลวง ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม และเพราะว่าชาวมุสลิมทุกคน ได้ปฏิญญาว่าเราไม่เคารพสักการะนอกจากอัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น ดังนั้นชาวไทยมุสลิม ที่รู้ศาสนาอย่างถูกต้อง จะไม่ร่วมในพิธีการพระราชสักการะใดๆ แม้ว่าชาวไทยมุสลิมก็รักในหลวง ไม่น้อยกว่าชาวไทยพุทธ แต่ในการแสดงความรักนั้น จะไม่แสดงด้วยวิธีการเคารพสักการะหรือการบูชา... เรามิปรารถนาสิ่งใด นอกจากการปฏิบัติให้ดีขึ้น เท่าที่เราสามารถ และความสำเร็จของเราจะไม่เกิดขึ้น เว้นแต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮ์ แต่พระองค์เราขอมอบหมาย และยังพระองค์เท่านั้นเรากลับไปหา”¹⁵

ทัศนคติข้างต้นนี้ จึงสะท้อนเสียงเล็กๆ เสียงหนึ่งของมุสลิมในประเทศไทย ต่อความต่างในระบอบศรัทธาและการดำเนินชีวิต ตลอดจนข้อจำกัดของกฎหมาย (มนุษย์) ที่ในมาตราหนึ่งให้เสรีภาพในการนับถือและปฏิบัติตามหลักการศาสนา แต่ในอีกมาตราหนึ่ง แม้ไม่ขัดหรือเป็นปฏิบัติโดยตรง แต่ก็ยังผลให้เกิดความขัดแย้งได้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังอาจต่างความต่างในสังคมให้กว้างขึ้น มุสลิมอาจถูกมองและเพ่งเล็งมากขึ้น ว่าไม่ให้ความร่วมมือ และไม่มี ความจงรักภักดีต่อสถาบันสูงสุดของชาติ

¹⁵ประเทศไทยดาร์ลุสสะลาม (Darrussalam แผ่นดินแห่งสันติภาพ) สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <<http://www.oknation.net/blog/sigree/2008/06/12/entry-2>>; <http://www.isranews.org/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=1884&Itemid=56>

บทสรุป

ทัศนะการมองว่า“อิสลาม” คือความแข็งทื่อ ตายตัว ไม่มีสังคมพลเมือง (civil society) หรือภาคประชาสังคม หรือกระทั่งเป็นปฏิปักษ์ขัดขวางประชาธิปไตย เพราะไม่อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มที่เป็นอิสระและเป็นเอกเทศจากรัฐและศาสนา จนทำให้ประชาสังคมหรืออาณาบริเวณสาธารณะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปรากฏขึ้นได้นั้น เป็นผลมาจากการพิจารณาการเมืองในสังคม “ตะวันออกกลาง” เป็นตัวตั้งและเหมารวม และโดยมุ่งไปยังสถาบันที่เป็นทางการในระดับรัฐและการรวมกลุ่มแบบประชาสังคมตามบรรทัดฐานของตะวันตก จึงเกิดการมองข้ามพลังแบบไม่เป็นทางการที่เป็นเครือข่ายของสถาบันทางสังคมต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็ตลาด ชมรม สมาคม มัสยิด กัมปง หรือในชุมชนเสมือนเช่นโลกไซเบอร์ ซึ่งล้วนเป็นอาณาบริเวณที่เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ที่อาจเป็นเหตุให้ความคิดและการกระทำทางการเมืองเปลี่ยนไปจากที่เคยเป็นมาได้

ดังนั้น โดยอาศัยเพียงการมองสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง นั่นคือ เมื่อกลไกของความเป็นสมัยใหม่ในช่วงอาณานิคมและหลังอาณานิคม ได้ทำลายการรวมกลุ่มอย่างเป็นอิสระในรูปชนเผ่า อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคมมุสลิมชนบทลง และทำให้ศาสนาแบบคนชั้นล่าง ซึ่งคิดถึงศาสนาในฐานะพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่มีเครือข่ายของผู้นำทางศาสนาแบบนักบุญหรือ living saints ไม่มีรากฐานทางสังคมที่จะดำรงอยู่ต่อไป ส่วนคนชนบทที่อพยพเข้ามาอยู่ในเขตเมืองก็มองศาสนาแบบคนชั้นสูง ซึ่งคิดถึงศาสนาในแง่ของหลักการนามธรรมอันมีกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเคร่งครัด ว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับการเลื่อนฐานะทางสังคม เป็นเหตุให้วัฒนธรรมชั้นสูงมีฐานะเป็นวัฒนธรรมส่วนรวม และทำให้อิสลามในสภาวะวิสัยแบบนี้ มีหน้าที่ทางสังคมไม่ต่างไปจากลัทธิ

ชาตินิยมที่เฟื่องฟูขึ้นในประเทศโลกที่ 3 ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน¹⁶ การที่ภาวะสังคมสมัยใหม่ให้กำเนิดอิสลามแบบที่เน้นการหวนกลับไปหาหลักการมูลฐานหรือ Islamic Fundamentalism อันเป็นผลจากการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจากการรุกรานของชาติตะวันตกตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18-20 เป็นต้นมา¹⁷ กอปรกับการยึดมั่นในตัวอักษรตลอดจนกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อย่างเคร่งครัดนี่เองที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมมุสลิม ให้อยู่ภายใต้การเมืองแบบที่ปกครองด้วยเครือข่ายอำนาจของผู้นำหรือผู้รู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อต่อสู้กับศัตรูที่ “ไม่เป็น” อิสลาม สถาปนการเมืองแบบเป็นทางการจึงมีบทบาทน้อยกว่าเครือข่าย ส่วนบุคคลแบบไม่เป็นทางการ ก็มีแบบแผนการปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่ใต้กฎหมายที่ได้อิทธิพลจากธรรมเนียมทางศาสนา และถือว่าผู้ซึ่งอยู่นอกรั้วนั้น มีหน้าที่ต้องปกป้องและคุ้มครองผู้ที่อยู่ล่าง ให้พ้นจากผลด้านร้ายของโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกสมัยใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อแลกกับการได้รับความสนับสนุนจากเบื้องล่างเป็นการตอบแทน¹⁸

โครงสร้างสังคมการเมืองที่ “องค์กร” หรือ “ผู้นำ” ศาสนาหนึ่งตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ “รัฐ” มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตลักษณ์ และแบบแผนความประพฤติของสมาชิกในสังคมเช่นนี้ เชื่อ(กัน)ว่า คือที่มาของการปิดโอกาสการรวมกลุ่มทางการเมืองที่เป็นเอกเทศจากรัฐ การเกิดขึ้นของประชาสังคม และอาณาบริเวณสาธารณะ ตลอดจนปัจเจกชนที่เป็นอิสระจากเหตุผลทางศาสนา ถึงขั้นที่ยากจะปรากฏความคิดเห็นซึ่งแตกต่างและ “เป็นอื่น” จนนำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรี สิทธิของบุคคลในการนับถือศาสนา การลงทัณฑ์ด้วยมาตรการอันโหดร้าย ตลอดจนสิทธิ

¹⁶ Ernest Gellner, “Civil Society in Historical Context,” International Social Science Journal, No.129 (August 1991), p.506.

¹⁷ Ernest Gellner, Conditions of Liberty: Civil Society and its Rivals (London : Penguin Books, 1996), p.15-29.

¹⁸ Ibid., p.26.

เหนือชีวิตของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา และอื่น ๆ¹⁹ ที่อยู่ในข่ายละเมิดหลักการพื้นฐานของการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย ดังนั้นท้ายที่สุดกองทัพจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพราะเป็นกลุ่มพลังเดียว ที่มีเครื่องมือและกลไกที่จะกระทำการทางการเมืองโดยเป็นอิสระจากสถาบันศาสนาได้²⁰ เหล่านี้คือประเด็นที่ทำให้เกิดข้อโจมตีว่าความคิดทางการเมืองแบบอิสลาม มีลักษณะเป็นการทำลายทางการเมืองต่อฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าการทำลายนั้นจะแทบไม่มีความหมายในระดับสากล และไม่ได้รับความสนใจจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมก็ตาม²¹

ในขณะที่ “การเมือง” แบบมุสลิมหรือในระบอบอิสลามตามที่ชาวมุสลิมเช่นในโลกไซเบอร์ของมุสลิมไทย เข้าใจตัวเองนั้น คือระบอบการเมืองซึ่งวางอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ “เตาฮีด” (หลักเอกภาพและการเป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวของอัลลอฮฺ) หลัก “ซารีอะฮฺ” (หลักกฎหมายที่วางบนพื้นฐานแห่งอัลกุรอานและซุนนะฮฺ) หลักเสรีภาพ (สิทธิที่จะกระทำภายใต้หลักการซารีอะฮฺ) หลักความเสมอภาค (เท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์) หลักการ “ซุรอ” (การถกเถียงและปรึกษาหารืออย่างเท่าเทียมกัน) หลักการ “อิญญ์มาอ์” (ฉันทานุมัติโดยเสียงส่วนใหญ่) หลักการ “อิดติลาฟ” (การเข้าใจความแตกต่างหรือมีความเห็นที่ผิดแผกแตกต่างกัน โดยไม่ทำลายระเบียบหรือคุกคามความเชื่อของสังคม) หลักการ “อิญญ์ติฮาด” (ใช้ความพยายามและความสามารถ) เพื่อวิเคราะห์และวินิจฉัยกำหนดบทบัญญัติ หรือประยุกต์หลักการของพระผู้เป็นเจ้า ให้สอดคล้องกับยุคสมัยต่างๆ โดยไม่สูญเสียแก่นสารของคำสอนไป และหลักการสถาปนาความยุติธรรม โดยมีรากฐานที่เป็นองค์ประกอบ

¹⁹ Fred Halliday, “Relativism and Universalism in Human Rights : the Case of the Islamic Middle East,” Political Studies, Vol. XLIII (1995), p.153 ; Ann Mayer, Islam and Human Rights (London : Westview Press, 1991)

²⁰ Bernard Lewis, The Middle East : 2000 years of History from the Rise of Christianity to the Present Day (London : Phoenix Press, 2000), p.380

²¹ Francis Fukuyama, “The End of History?,” in Stephen Eric Bronner (ed.), Twentieth Century Political Theory : A Reader (New York : Routledge, 1997), p.379.

สำคัญของอำนาจทางการเมือง คือหลักการ“อุมมะฮฺ” (ประชาชาติหรือ ภารตภาพในหมู่ประชาชาติ) อันเป็นระเบียบทางสังคมแบบอิสลาม หลัก การเหล่านี้ ไม่เพียงไม่เป็นอุปสรรค หากล้วนแล้วแต่เป็นคุณต่อการขยาย ตัวของระบอบเสรีประชาธิปไตยทั้งสิ้น

ในอาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า อัลกุรอานซึ่งเป็นกฎหมายของพระองค์ ไม่มีระบุว่า “มนุษย์ทุกคนต้องนับถือศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า” หรือต้องนับถือ ศาสนาอิสลามเท่านั้น นั่นหมายความว่า แม้พระองค์จะเป็นผู้สร้าง เป็นเจ้าของทุกสรรพสิ่ง ทุกอำนาจสิทธิ์ แต่ทรงมีเมตตาอย่างยิ่งในการประทาน เจตจำนงอิสระให้มนุษย์เลือก และมีเสรีภาพในการปฏิบัติ ดังนั้นเมื่อไม่เชื่อ ในพระองค์ ก็ไม่ต้องสนใจว่าจะได้รับโทษหรือรางวัลจากพระองค์ ไม่ว่าจะ เป็นโลกนี้หรือโลกหน้า ไม่ต้องสนใจว่าเมื่อกระทำสิ่งใดแล้วจะตกนรกหรือ ได้เสวยสุขบนสวรรค์ของพระองค์

ยิ่งกว่านั้น กฎหมายของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าก็ไม่ได้บอกว่า พลเมืองของ พระองค์ จะต้องพูดหรือสื่อสารด้วยภาษาหนึ่งภาษาใด เช่นภาษาอาหรับ เท่านั้น จึงจะถือเป็นมุสลิม

ไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือกำเนิดตรงส่วนไหนเขตแดนใดบนโลกจึงจะถือว่าเป็นมุสลิม

ไม่ได้ระบุว่าต้องมีการศึกษาระดับใดจึงจะมีสิทธิ์เป็น “ผู้แทน” ของ พระองค์

สำหรับมุสลิม กฎหมายของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าซึ่งถึงพร้อมด้วยเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ภารตภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียม ความยุติธรรม จึงเป็น กฎหมายที่สมบูรณ์ โดยไม่ต้องมีการปรับแก้ใดๆ อีกทั้งการที่อัลกุรอานได้ ย้ำไว้ในหลายโองการว่า “จงอ่าน” และ “จงใคร่ครวญ” ก็เพราะในอิสลามนั้น มนุษย์ทุกคนเป็นปัจเจกชนโดยสมบูรณ์ เพราะมนุษย์มีความรู้เป็นวิทิตปัญญา ติดตัวมาตั้งแต่สมัยของอาดัม มนุษย์เป็นเสรีชนและมีอิสระในการเลือก

แม้กระทั่งสิทธิขั้นพื้นฐานที่สุด คือสิทธิในการเชื่อถือศรัทธา ไปจนถึงสิทธิในชีวิตและทรัพย์สิน และก็เพราะเนื่องด้วยการให้ความสำคัญกับสิทธิขั้นพื้นฐานเหล่านี้ การ “ฎิฮาด”²² ด้วยกำลังหรืออาวุธ จึงเป็นที่อนุมัติควบคู่ไปกับการกำชับว่า การใช้ความรุนแรงหรือสงครามพึงเป็นหนทางสุดท้ายในแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งทั้งปวง

สำหรับตำแหน่ง “คอลีฟะห์” (ผู้นำ/ผู้ปกครอง) ตาม “หลักการ” ปกครองในระบอบอิสลาม แม้จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงทั้งในทางโลกและทางธรรมหรือจิตวิญญาณ จนดูเหมือนเป็นสังคมการเมืองที่ศาสนาได้ผนึกตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัฐก็ตาม แต่ “คอลีฟะห์” ไม่ใช่ “ตัวกลาง” ผู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างพลเมืองกับสิ่งสูงสุดทางศาสนา เพราะพลเมือง “มุสลิม” ทุกคนสามารถติดต่อกับสิ่งสูงสุดทางศาสนาและองค์อธิปัตย์หนึ่งเดียวคือ พระผู้เป็นเจ้า ได้โดยตรง

เมื่อมนุษย์ทั้งมวลล้วนมีสถานะที่เท่าเทียมกันต่อหน้าพระพักตร์ของพระผู้เป็นเจ้า ระบบสังคมที่แบ่งแยกมนุษย์เป็นลำดับขั้นจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ ส่วน “คอลีฟะห์” หรือผู้ปกครองที่เสมือนเป็นองค์อธิปัตย์ทางโลกนั้น ก็ต้องทำการปกครองด้วยคุณธรรม อยู่ในกรอบของทางศาสนา และอยู่ภายใต้เจตจำนงทั่วไปของความเป็นประชาชาติ ในขณะที่การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ก็ต้องผ่านการปรึกษาหารือร่วมกันโดยตระหนักว่า คู่สนทนาทุกฝ่ายมีความเท่าเทียมกัน โดยที่ทั้งองค์อธิปัตย์และพลเมืองต้องใช้สิทธิและอำนาจ โดยคำนึงถึงความเป็นชุมชนการเมืองไปตลอดเวลา

ความหมายของการไม่แยกศาสนาจากการเมืองในอิสลาม จึงหมายถึงผู้นำและผู้ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง จะต้องมีศาสนาเป็นหลักยึด ต้องปฏิบัติตามหลักศาสนา มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ไม่ได้หมายถึงการไม่

²² ฎิฮาดหมายถึงกระบวนการของการ “ทุ่มเทความพยายามอย่างดีที่สุด” ทั้งในรูปของการดิ้นรนต่อสู้และต้านทานขัดขืนเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดหมายจำเพาะอย่างหนึ่ง แต่เนื่องจากความหมายของคำนี้ถูกเข้าใจบิดเบือนว่าหมายถึง “สงครามศักดิ์สิทธิ์” คนจำนวนมากจึงนำอิสลามไปผูกกับความรุนแรง สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมาย การนำไปใช้ และตำแหน่งแห่งที่ของคำนี้ โปรดดู Salamat, Ibid., pp.28-33.

แยกแยะหน้าที่ระหว่าง “องค์กรทางศาสนา” กับ “องค์กรทางการเมือง” ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่หลักต่างกัน เจกเช่นการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างหญิงชาย ซึ่งไม่มีฝ่ายใดสูงส่งหรือเหนือกว่าอีกฝ่าย แต่สองฝ่ายต้องเกื้อกูลกันตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสรรค์สร้างสังคมหรือสถาบัน “ครอบครัว” ให้แข็งแรง มั่นคง เพราะแต่ละคน แต่ละภาคส่วนของสังคม ต่างมีหน้าที่ ต่างมีแห่งที่ของตนเอง

นอกจากนี้ ความเป็นเอกภาพในอิสลาม ก็ไม่ใช่เอกภาพในทางความคิด หรือการปฏิบัติทั่วไป แต่เป็นเอกภาพในหลักศรัทธา โดยเฉพาะความเป็นเอกภาพในเรื่องการศรัทธาต่อ “เอกภาพ” ของพระผู้เป็นเจ้า ที่แม้แต่พระนามซึ่งมนุษย์เรียกขานพระองค์ว่า “อัลลอฮ์” ยังแสดงถึงเอกภาพบนความหลากหลาย²³ และความเป็นเอกภาพในการศรัทธาว่า “มุฮัมมัด” คือมนุษย์ที่พระผู้เป็นเจ้าทรงเลือกให้ทำหน้าที่ศาสนทูตท่านสุดท้าย และเป็นผู้นำ “สาส์น” สุดท้ายที่ครบถ้วนสมบูรณ์คือ “อัลกุรอาน” มาเผยแผ่แก่มนุษยชาติทั้งหมด รวมถึงการศรัทธาในบรรดามลาอิกะห์ (เทวทูต) การศรัทธาในกฎสภาวการณ์ว่าทุกสิ่งล้วนเป็นไปตามพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า และการศรัทธาในวันแห่งการพิพากษาและโลกหน้าซึ่งเป็นปลายทางแท้จริงแห่งการเดินทางของมนุษย์

เฉพาะ “หลักการศรัทธา” เหล่านี้ในภาพรวมเท่านั้นที่ “มุสลิม” ทั้งโลกมีความเป็นเอกภาพ เพราะหากไม่มีศรัทธาในสิ่งเหล่านี้ ผู้นั้นก็ไม่ใช่ “มุสลิม” แต่ในด้านความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนการนำไปปฏิบัตินั้น มีความแตกต่างกันหลากหลายอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับที่อัลกุรอานได้ระบุไว้ถึงการสร้างมนุษย์ให้มีความหลากหลาย ที่ไม่ว่าจะชาติพันธุ์ วรรณะ ภาษาใด ทั้งหมดล้วนเป็น “มนุษย์” ที่มี เกิด แก่ เจ็บ ตาย

ความสมบูรณ์และเป็นที่สุดของอัลกุรอาน ไม่ได้หมายความว่าอัลกุรอานจะแข็งทื่อ ตายตัว ไม่ยืดหยุ่น หลายโองการที่เปิดกว้างต่อการตีความและทำความเข้าใจ

²³ พระผู้เป็นเจ้าในอิสลาม ทรงมีพระนามอันแสดงถึงคุณลักษณะต่างๆของพระองค์รวมทั้งสิ้น 99 พระนาม และ “อัลลอฮ์” คือคำเรียกสรุปของทั้ง 99 พระนามนั้น

การเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดของท่านศาสนทูต ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ไม่ได้มีเพียงแนวทางเดียว หลักคำสอนจำนวนมากจึงถูกตีความแตกต่างกันไปโดยมัชฮับ²⁴ต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาที่แตกต่างกัน ดังนั้นแม้มุสลิมทั่วโลก จะเคารพในหลักการและคำสอนของอัลกุรอานเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าในการดำรงตนเป็น“มุสลิม”จะมีเพียงแนวปฏิบัติเดียว หรือมุสลิมจะมีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ พ้องเหมือนกันหมด

อย่างไรก็ดี อาจเพราะมีตัวบทและหลักการเดียวกัน เมื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในโลกสมัยใหม่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้มุสลิมในที่ต่างๆ มีปฏิกริยาทางการเมืองในแบบที่ใกล้เคียงกัน²⁵ รวมทั้งในสังคมไทยที่ไม่ว่าจะมีความคิดเห็นแตกต่าง ชัดแย้งอย่างไร ในท้ายที่สุด “ธรรมวิทยาแห่งพลเมือง” สำหรับมุสลิม(ไทย)โดยทั่วไป ก็คือ “ความเป็นเรือนร่างเดียวกันของผู้ศรัทธา” และ “การมอบหมายทุกสิ่งกับพระผู้เป็นเจ้า”เท่านั้น

“สองสามวันนี้ติดตามข่าวคราวการเมืองในประเทศไทย ด้วยความห่วงเกรงว่าจะเกิดความรุนแรงที่ไม่สามารถควบคุมได้ จริงอยู่การประท้วงต่อผู้ปกครองที่อธรรมนั้นประชาชนมีสิทธิกระทำได้ แต่การเข้ายึดสถานที่ต่างๆ ช่มชู้คุกคาม ทำลายระเบียบของสังคม หรือการปิดเส้นทางจราจรหลักของประเทศนั้น เกินกว่าวิสัยของกลุ่มชนผู้มีปัญญาพึงกระทำ มีคนที่ไม่เห็นด้วยกับความน่าหมิ่นในการบริหารประเทศของรัฐบาล แต่มิได้หมายความว่าต้องเห็นด้วยกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยทุกประการ โดยเฉพาะมุสลิม

เรามีอาจเห็นชอบกับรัฐบาลที่มีการปกครองอย่างคดโกงได้
เรามีอาจร่วมประท้วงในกลุ่มที่มีเจตนารมณ์และพฤติกรรมไม่ตรงกับ
ระบอบอิสลามได้

เรามีอาจให้อารมณ์เกลียดชังของเราเห็นอกความยุติธรรมที่เราต้อง

²⁴สำนักคิดหรือหลักคิดในการวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ(บทบัญญัติ)ทางศาสนา หรือที่
ต้องตีความทำความเข้าใจ ปกติจะตั้งชื่อตามผู้ริเริ่มเช่น ซาฟีอี ฮานาฟี เป็นต้น

²⁵Fred Halliday, *Islam and the Myth of Confrontation: Religion and Politics in the Middle East* (London: I.B.Tauris, 1995), pp.107-123.

คงไว้

เพียงความไม่พอใจ มีอาจเพียงพอให้เราทำอะไรตามใจโดยไม่มีขอบเขต ซึ่งมันหมายถึงเรากำลังทำให้อัลลอฮฺทรงโกรธกริ้วในพฤติกรรมของเรา มีอบที่ไม่มีศีลธรรมเป็นหลักยึด ย่อมไม่ต่างอะไรกับม้าพยศที่ไม่สามารถควบคุมมันได้ จุดยืนจะเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตามความต้องการของอารมณ์ และผลประโยชน์ของฝ่ายตน

ต่างจากในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด *ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม* เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด เข้ายึดครองมักกะฮฺ หลังจากการถูกข่มเหง ขบไล่ และกลั่นแกล้งต่างๆ นานา เป็นเวลาสิบปีกว่า ในหัวใจของมุสลิมมีความรู้สึกที่สั่งสมมายาวนาน แต่ท่านนบีสามารถคุมสถานการณ์ให้สงบเรียบร้อยได้ โดยไม่มีการหลังเลือด อีกทั้งยังอภัยให้กับบรรดาศัตรูที่เคยข่มเหง ผู้ศรัทธาในอดีตอีกด้วย ท่านนบีเข้าเมืองอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน แต่สามารถสงบหัวใจของคนทั้งเมืองไม่ให้เกิดการปะทะกันได้ ท่านนี้ก็น่าจะเพียงพอในการเป็นตัวอย่างแก่สังคมในยุคปัจจุบัน

ช่วยกันดูเอา และดำเนินการในสิ่งต่างๆเท่าที่มีความสามารถ เพื่อให้ประเทศไทยซึ่งเป็นแผ่นดินของอัลลอฮฺ ยังคงสงบ ร่มรื่น เหมาะแก่การเพาะปลูกศีลธรรมบนหน้าแผ่นดิน”²⁶

“...ศาสนาอิสลามไม่ใช่แค่เพียงการละหมาด การถือศีลอดการประกอบพิธีฮัจญ์ อย่างเดียวแล้วก็จบ มันไม่ใช่ อิสลามอัลลอฮฺส่งมาเพื่อพิทักษ์โลกนี้และ

²⁶ ความรู้หน่วยบนแผ่นดินไทย-แผ่นดินของอัลลอฮฺ. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.islaminside.com/blog/sujetn>

*คืออัลลอฮฺอะลัยฮิวะซัลลิม หมายถึง “ขอเออองศ์อัลลอฮฺทรงประทานความจำเริญและสันติสุขแด่ท่าน” วลีนี้มุสลิมจะใช้ทุกครั้งที่ย่อนามท่านนบีมุฮัมมัด ในฐานะ นบีและศาสนทูตท่านสุดท้าย เป็นการเฉพาะ หากเป็นนบีท่านอื่นๆ อีกอย่างน้อย 24 ท่าน (ที่ถูกเอ่ยถึงในอัลกุรอาน) จะใช้ว่า “อะลัยฮิสลาม” (อ.ล.) ซึ่งหมายถึง “ยังท่านคือความสันติ”

**ดูเอา หมายถึงการขอพร จากพระผู้เป็นเจ้า

จักรวาลใบนี้ของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า...ทุกคนจะต้องรับ ผิดชอบต่อหน้าพระพักตร์ของพระองค์ในวันฟื้นคืนชีพ และศาสนาอิสลามต้องมีอยู่ในทุกการงานของมุสลิมไม่ว่าเขาจะทำอะไรก็ตาม จะเข้าห้องน้ำก็ต้องเข้าอย่างอิสลาม จะกิน จะนอน จะมีเพศสัมพันธ์ ก็ต้องมีอย่างอิสลาม จะรบจะฆ่าจะฟัน หรือจะปกครองประเทศก็ต้องนำหลักการแห่งอิสลามมาใช้ ไม่ใช่เอาสิ่งที่มนุษย์ผู้โง่เขลาคิดค้นขึ้นมาใช้ มันไม่ได้ โลกของพระเจ้าทั้งหมด ถ้าอนุญาตให้กระทำตามอำเภอใจได้... ทั้งหมดที่มุสลิมทำก็เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮฺตอาลา พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าแห่งสากลจักรวาล พระเจ้าของผมและของคุณ ส่วนคุณจะไม่ยอมรับพระองค์นั้นมันเรื่องของคุณเอง ตกนรกแล้วช่วยตัวเองก็แล้วกัน *วิชาลาม*²⁷

“คนอื่นผิด พวกผมถูก คนอื่นลงนรกหมด พวกข้าฯ เท่านั้น เป็นเจ้าของ อาณาจักรสวรรค์ พวกอื่นบิตอะห์ พวกข้าฯชนะ” ใ้แนวความคิดอย่างนี้ มันไม่น่ามีเลยในสังคมมุสลิม คนที่ยิ่งเข้าไปในมัสยิด ทูบปายปิดประกาศ มัสยิด หรือผู้ที่บงการอยู่เบื้องหลัง ไม่ว่ามันจะเป็นผู้ใด เป็นชนชั้นสูง หรือไพร่ เป็นทาสหรือนายทาส เป็นหัวหน้าวง นักร้องนำ หรือทางเคื่อง เป็นสาวก ประชาธิปไตยสี่เหลี่ยม สีแดง หรือสีน้ำเงิน มันต้องถูกประณาม พี่น้องมุสลิมสมควรบริจาคเงินลงขัน เพื่อเป็นรางวัลในการปฏิบัติการไล่ล่า เอาகுตหัวมารับอาญาของแผ่นดิน เอามาลงโทษทางสังคม เพราะพฤติกรรมของมันเป็นผู้นี้ และเขาผู้นั้น (ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง) มีจิตใจที่เป็นอาชญากร หรือเป็นการประกอบอาชญากรรม เพราะพวกมันได้วางแผนหลายชั้น 1.สร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง 2.ทำให้เกิดชนวนความแตกแยกในสังคมเชิง

²⁷ความคิดเห็นที่ 102. เปิดเรื่องจริงของชาวบ้านไปบ้าย เหตุใดทั้งหมดบ้านเป็นใบ้. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.muslimthai.com/main/1428/content.php?page=content&category=20&id=3401>

**ฮัจญ์/ฮัจย์* คือการจาริกแสวงบุญ ที่เป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติ ซึ่งบังคับสำหรับมุสลิมทุกคนที่มีกำลังความสามารถ ปกติช่วงเทศกาล*ฮัจญ์*จะอยู่ในระยะประมาณ 3 เดือนสุดท้ายตามปฏิทินอิสลาม

***วัสลาม/วิชาลาม* หมายถึง (และ) ด้วยความสันติ มักใช้เป็นคำลงท้ายจดหมายหรือข้อความ

อนาคตระหว่างพุทธกับมุสลิม 3. ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างมุสลิมกับมุสลิม 4. ทำให้เกิดการใส่ร้ายป้ายสี ระหว่างมุสลิมกับมุสลิม ระหว่างมุสลิมกับศาสนิกอื่น ซึ่งผิดหลักการอิสลาม เพราะการใส่ร้ายป้ายสีในทัศนะของอิสลาม ร้ายแรงยิ่งกว่าการฆ่า แต่ก่อนที่เราจะกล่าวหาใคร ขอให้มียุทธศาสตร์เชิงประจักษ์เสียก่อน สืบที่มาที่ไปของเหตุการณ์เสียก่อน ก็น่าจะดี การระบุว่าใครอยู่เบื้องหลัง...โดยไม่มีหลักฐานนี้ ลองถามใจของเราเองดูว่า...เหมาะสมหรือสอดคล้องกับหลักการของอัล-อิสลามหรือเปล่า แน่หนอนคนที่ยังมีสติ จำเป็นที่มุสลิมจะต้องร่วมกันประณาม แต่การไประบุว่าใครอยู่เบื้องหลังโดยไม่สืบสวนสอบสวนก่อนนี้...มันเหลือไป หรือมันออกจะเป็นสีฟ้าไปครับ...ในฐานะมุสลิมด้วยกันก็ต้องเตือนๆ กันไป แน่หนอนที่สุดงานนี้ผู้เสนอแนวคิดแบบผมก็ต้องโดนตำ และถูกป้ายสีว่าเป็นพวกสีแดง หรือถ้าไม่เห็นด้วยกับพวกเหลือง ก็จะต้องเป็นพวกแดง ไม่เห็นด้วยกับพวกอภิสิทธิ์ ก็เป็นพวกทักษิณ ผมว่ามันสรุปไป และเป็น การผลึกใสใครๆ ไปอยู่อีกข้าง ดูแล้วเหมือนไม่ใช่ปัญญา ยึดเอาอารมณ์มาเป็นสรณะมากินไป...ก็ตามใจแหละเนอะพี่น้อง สำหรับผมทักษิณไม่ใช่พออภิสิทธิ์ไม่ใช่เน้อ เรื่องการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ไม่มีมนุษยชนใดเป็นพระเจ้าของผม เพราะผมมีพระเจ้าองค์เดียว จึงไม่ยอมเป็นข้าใต้ฝ่าตีนใคร แต่ยอมรับในฐานะหัวหน้าในการปกครองแผ่นดิน เป็นเจ้านายในเรื่องการปกครองอาณาจักร แต่ไม่ยอมรับว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของผมจะด้อยกว่ามนุษย์ชนใด ไม่มีใครเชื่อว่าตัวเองจะสูงส่งดีเลิศประเสริฐศรีกว่ามนุษยชาติตนไหน เพราะเชื่อในเรื่องของความเท่าเทียมกัน เชื่อในความเป็นพี่น้องกัน เชื่อในเรื่องความเป็นประชาชาติเดียวกัน ผู้ที่ผมจำเป็นที่จะต้องก้มกราบคืออัลลอฮ์เท่านั้น ผู้ที่ผมจะต้องปฏิบัติตามคือรอซูลและผู้ที่ทำเนียรอยท่านด้วยคุณธรรมเท่านั้น กิบลัตของผมคืออัล-กะอ์บะห์ ธรรมนุญและแนวทางการดำเนินชีวิตของผมคือ อัล-กูรอาน เชื่อในความมีอยู่จริงของญันนะห์ เชื่อในกฎสภาวะของพระองค์ เชื่อในวัน

แห่งการฟื้นคืนชีพ เชื่อในสภาวะของเส้นทางเส้นตรงที่มุ่งไปสู่ความเป็น
ชิรอฎและสะพานนั้น ผมอาจไม่ใช่มุสลิมในทัศนะของคุณ หรืออาจเป็น
กาฟิรในทัศนะของใคร ถ้าคุณจะประณาม แต่ผมเชื่อว่าผมเป็นมุสลิม
มีนัลลอฮฺ ขอให้มวลมุสลิมจงรักกัน...เพราะเราเป็นพี่น้องกัน บิดาของเรา
ทุกคนคืออาดัม ปลายทางของเราทุกคนคืออัลลอฮฺ 'แท้จริงแล้วเรามาจาก
อัลลอฮฺ และแน่แท้เราย่อมกลับไปสู่พระองค์' จึงอยากถามกับพี่น้องที่
กำลังทะเลาะอยู่ตอนนี้ว่า....เราคือใคร.....?"²⁸

กระนั้นก็ดี ในบางครั้งความต่างระหว่างมุสลิมกับสังคมส่วนใหญ่และ
ความเป็น "ไทย" ก็ถูกถ่างให้อยู่ในระดับสูงและกว้างเพราะทุกช่องทางของ
การทำความเข้าใจถูกปิดกัน ผู้ที่มีความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดต่ออิสลาม
และมุสลิมกลุ่มนี้ จึงใช้สิทธิและเสรีภาพทางการสื่อสาร เผยแพร่สิ่งที่ตน
ยัง "ไม่เข้าใจ" และ "ไม่คิดจะทำความเข้าใจ" แต่เชื่อมั่นว่า "เข้าใจ" ดีและ
ถูกต้องนั้น ผ่านทางบทความและการแสดงความคิดเห็น (ที่จึงเกลียดจ้วง)
บนหน้าเว็บ(บอร์ด)ต่างๆ อย่างชัดเจน ดังเช่นที่ปรากฏในเว็บบล็อกชื่อ
islamfromhell ซึ่งชุมชน (ไซเบอร์) มุสลิม ก็ได้แสดงพลังความร่วมมือภาค
ประชาสังคม โดยอาศัยความก้าวหน้าทางการสื่อสาร เคลื่อนไหวกดดัน
(ควบคู่กับการหาทางยื่นฟ้องต่อกระทรวงไอซีทีเพื่อเอาผิดตามกฎหมาย)
จนเจ้าของเว็บบล็อกดังกล่าว ต้องรีบชิงปิดตัวไปแทบจะในทันทีที่ชาวไซเบอร์

²⁸ ความคิดเห็นที่ 5. รัฐต้องจับผู้ร้ายที่ยังมีสยดให้ได้ แถลงการณ์ สำนักจุฬาราชมนตรี.
สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.muslimthai.com/main/1428/content.php?category=20&id=2951>.

*ปิดอะห์ หมายถึงการปิดเมืองหรือทำอุตริกรรม

**กิบลัต คือทิศที่ตั้งของ อาคารทรงสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ ซึ่งมีชื่อว่า อัลกะบะฮฺอัลกะอับะห์
ที่ตั้งอยู่ในใจกลางมัสยิดอัลฮะรออม เมืองมักกะฮฺ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และเป็นทิศที่
มุสลิมจากทั่วทุกมุมโลก จะต้องผินหน้าไปขณะทำการละหมาด (การสักการะพระผู้เป็นเจ้า)
สำหรับประเทศไทย กิบลัต จะอยู่ทางทิศตะวันตก(เฉียงเหนือ)

***ญันนะห์ คือ สรวงสวรรค์ ส่วน กาฟิร/กาเฟร หมายถึงผู้ปฏิเสธศรัทธาหรือผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม
และ มุสลิมมีนัลลอฮฺ ก็หมายถึงมุสลิม แห่งจาก/ของ อัลลอฮฺ

มุสลิมเริ่มเคลื่อนไหวอย่างจริงจัง²⁹

ในภาวะที่ต้องเผชิญกับความต่างภายในและภายนอก ประชาคมมุสลิมจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ที่จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับอิสลามและอัลกุรอานแก่ชนต่างศาสนา โดยเฉพาะการจัดหาแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้แก่ผู้นำในระดับต่างๆของประเทศ ผู้ซึ่งทำงานอยู่ในระดับกำหนดนโยบายและทิศทางของประเทศในอนาคต เพราะการให้ความรู้เท่ากับลดการต่อต้านและอคติ³⁰ ส่วนความไม่รู้นำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน และความไม่เข้าใจกันนั้นก็นำไปสู่สิ่งร้ายแรงกว่า นั่นคือความเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน การทำความเข้าใจกับหลักคำสอนของอิสลามจะทำให้รู้และเข้าใจในสังคมมุสลิม เป็นเกราะป้องกันความเข้าใจผิดที่จะนำมาซึ่งการเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ในขณะที่เดียวกันคนมุสลิมที่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคมตามหลักการอิสลามก็ย่อมจะต้องปฏิบัติตามหลักคำสอน เพื่อนำมาซึ่งสันติสุขและสมานฉันท์ในสังคมและในโลก

เอกสารอ้างอิง

- Ahmed, Akbar S. (1988). **Discovering Islam: Making Sense of Muslim History and Society**. London, New York: Routledge & Kegan Paul.
- Esposito, John L. and O.Voll, John. (1996). **Islam and Democracy**. New York: Oxford University Press.
- Fukuyama, Francis. (1997). "The End of History?," in Stephen Eric Bronner (ed.), **Twentieth Century Political Theory: A Reader**. New York: Routledge.

²⁹ อัลลอฮ์อภัยแก่บรรดาผู้เขียนเว็บไซต์ [Islamfromhell](http://www.muslimthai.com/mnet/content.php?bNo=B9&qNo=2273) เผยโฉมแล้วเข้ามาดูกัน. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2552, สืบค้นจาก <http://www.muslimthai.com/mnet/content.php?bNo=B9&qNo=2273>

³⁰ นีฮาด อาวีต. **เดินทางโครงการแจกอัลกุรอาน หวังมะกันสนใจอิสลามมากขึ้น**. สืบค้นจาก <http://www.muslimthai.com/main/1428/content.php?page=sub&category=109&id=3649>

Gellner, Ernest. (1991). Civil Society in Historical Context. **International Social Science Journal**, No.129 (August 1991).

Gellner, Ernest. (1996). Conditions of Liberty: Civil Society and its Rivals. London: Penguin Books.

Halliday, Fred. (1995). **Islam and the Myth of Confrontation: Religion and Politics in the Middle East**. London : I.B.Tauris.

Halliday, Fred. (1995). Relativism and Universalism in Human Rights: the Case of the Islamic Middle East. **Political Studies**, Vol. XLIII.

Hefner, Robert W. (2000). **Civil Islam: Muslims and Democratization in Indonesia**. Princeton: Princeton University Press.

Lewis, Bernard. (2000). **The Middle East : 2000 years of History from the Rise of Christianity to the Present Day**. London : Phoenix Press.

Mayer, Ann. (1991). **Islam and Human Rights**. London: Westview Press.

Moten, A. Rashid. (2000). "Democracy as Development: Muslim Experience and Expectations" in Zeenath Kausar (ed.), **Political Development: An Islamic Perspective**. Petaling Jaya.: The Other Press and The Research Centre, International Islamic University Malaya.

Moussalli, Ahmad S. (1995). "Modern Islamic Fundamental Discourses on Civil Society, Pluralism and Democracy" in August Richard Norton (ed.), **Civil Society in the Middle East**. Köln: Brill.

Prapertchob, Preeda. (2001). "Islam and Civil Society in Thailand: The Role of NGOs" in Nakamura Mitsuo et. al. (eds.), **Islam and Civil Society in Southeast Asia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

- Salamat, Patchrathanyarasm. (2008). The Quranic Concept of Peace and Humanity. **Manusya: Journal of Humanities**, Special Issue no.16.
- Satha-Anand, Chaiwat. (2001). "Defending Community, Strengthening Civil Society: A Muslim Minority's Contribution to Thai Civil Society" in Nakamura Mitsuo et al. (eds.), **Islam and Civil Society in Southeast Asia**. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. (2551). **จินตนาการความเป็นไทย**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ศูนย์ศึกษาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ĀtchawanitChakun, K. at al. (2008). **The Thainess Imagining**. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (in Thai).
- ภูอา ญาบีร์ อัล อัลวานี. (2548). **คุณธรรมและจริยธรรมในการแสดงความเห็นที่ต่างกันในอิสลาม**, อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และธวัช หนุยผอม (แปล). บัณฑิตานี้: โครงการแปลและเรียบเรียง ตำราอิสลามวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- Al Alwani, Taha. (2005). **Islamic Ethical and Moral Virtues in Making Arguments**, Ibrahim Narongraksakhet and Tawat Nuiphom (trans.). Pattani: The Islamic Books Translating Project, Prince of Songkhla University. (in Thai).
- นิริ เอียวศรีวงศ์. (2552). **อิสลามกับโลกสมัยใหม่: ข้อคิดข้อสังเกตในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1**. การเสวนาโครงการคนหนุ่มสาวกับมุสลิมในโลกสมัยใหม่, จัดโดย คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2552.

Eawsriwong, Nithi. (2009). **Islam and the Modern World: Notes from the First Seminar Workshop**. A Forum on Muslim Youth in the Modern World Project, held by The Social Research Institute, Chulalongkorn University, and The Thailand Research Fund on March 25, 2009. (in Thai).

ศอลิห์ หุสัยน์ อัลอายิด. (2548). สิทธิของชนต่างศาสนาในประเทศอิสลาม, อุษมาน อิดริส แปล. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามยะลา วิทยาเขตปัตตานี.

Al Ayid, S. (2005). **The Rights of Non-Muslim Minority in Islamic Country**, Uthman Idris (trans). Pattani: Yala Islamic University, Pattani Campus. (in Thai).

Vol. 19
No. 2
Apr.
-
Jun.
2013

รายชื่อเว็บไซต์ที่เก็บข้อมูล

<http://deen2do.com/>

<http://happycare.spaces.live.com/default.aspx>

<http://gentlelateefa.spaces.msn.com/>

<http://gentlelateefa.spaces.live.com/>

<http://muhtadeen-alhaq.spaces.live.com/blog/>

<http://muslimnetwork.ning.com/>

<http://muslimthai.com/mnet/index.php>

<http://nurulislamjournal.spaces.live.com/>

<http://sksm116.spaces.live.com/>

<http://sweeten23.spaces.live.com/>

<http://tdsalam.wordpress.com/>

<http://www.azsunnah.com/>

<http://www.baanmuslimah.com/>

<http://www.deen2do.com/dinsodam/>

<http://www.deen2do.com/taqwa>
<http://www.fityah.com/>
<http://www.halalthailand.com/>
<http://www.iqraforum.com/>
<http://www.islamhouse.com/>
<http://www.islaminside.com/>
<http://www.islaminside.com/blog/abumumin/>
<http://www.islaminside.com/blog/chaotonmai/>
<http://www.islaminside.com/blog/fadi/>
<http://www.islaminside.com/blog/hamzah/>
<http://www.islaminside.com/blog/sujetn/>
<http://www.muslim4peace.net/dp/>
<http://www.muslimcampus.com/>
<http://www.muslimcool.com/>
<http://www.musliminside.com/>
<http://www.muslimtsu.com/2008/index.php/>
<http://www.muslimthai.com/>
<http://www.pantip.com/cafe/religious/>
<http://www.sunnahcyber.com/truepath/>
<http://www.sunnahstudent.com/>
<http://www.tawbah.org/>

